

УДК 338.1:330.341.2

Сорокіна Альона Олександрівна
аспірантка кафедри економічної теорії
та конкурентної політики
Державного торговельно-економічного
університету
ORCID: 0000-0002-6512-2776

<https://doi.org/10.25313/3083-7782-2026-5-12>

ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТІЙКОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. Вступ. Інституційне середовище є фундаментальним чинником, що визначає здатність національної економіки адаптуватися до шоків впливів і здійснювати структурні перетворення. Особливої актуальності ця проблема набуває для України, яка впродовж останнього десятиліття зазнає перманентних дестабілюючих шоків впливів, включно з повномасштабним вторгненням. У таких умовах розуміння інституційних детермінант економічної стійкості набуває як теоретичного, так і прикладного значення.

Мета. Метою статті є дослідження теоретичних засад та емпіричного стану інституційних детермінант економічної стійкості України, зокрема в контексті цифрової трансформації інституційного середовища.

Матеріали і методи. Дослідження ґрунтується на теоріях нової інституціональної економіки (Норт, Вільямсон, Аджемоглу), концепції економічної стійкості та концепції цифрового інституційного стрибка. Емпіричну базу складають Індикатори якості державного управління Світового банку (WGI, 2014–2024 рр.), Індекс сприйняття корупції (CPI, 2014–2024 рр.) та дані Світового банку щодо динаміки реального ВВП України. Використано методи порівняльного та системного аналізу, а також розрахунок Інтегрального інституційного індексу (III) на основі зваженої агрегації субіндексів WGI.

Результати. Встановлено, що інституційне середовище України характеризується «інституційним дуалізмом»: динамічний розвиток цифрових інститутів (Дія, Prozorro, Trembita) поєднується зі структурною слабкістю традиційних формальних інститутів – судової системи, регуляторного середовища, виконавчої вертикалі. Аналіз WGI підтверджує цей дуалізм: при зростанні показника політичної стабільності на 26,66 б. впродовж 2014–2024 рр. індикатори ефективності уряду та верховенства права фактично стагнують. Встановлено, що цифрові платформи частково компенсують слабкості традиційних інститутів, проте не усувають їх структурних причин.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень пов'язані з кількісним вимірюванням внеску окремих інституційних детермінант у різні виміри економічної стійкості, а також із порівняльним аналізом інституційних моделей у країнах-кандидатах на вступ до ЄС.

Ключові слова: економічна стійкість, інституційні детермінанти, цифрова трансформація, інституційний дуалізм.

Постановка проблеми. Стійкість національної економіки є комплексною властивістю економічної системи та формується під впливом широкого кола чинників — макроекономічних, структурних, технологічних та, зрештою, й інституційних. Інституційне середовище визначає правила, в межах яких функціонують економічні агенти, реалізується державна політика та відбувається цифрова трансформація. Особливо актуальною виступає ця проблема для української економіки, яка є достатньо вразливою через перманентні шоків впливів останнього десятиліття. Це зумовлює необхідність переосмислення ролі інститутів як фундаментального чинника економічної стійкості.

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Ще на початку трансформаційного періоду вітчизняні дослідники [1] акцентували увагу на тому, що ефективність економічних перетворень в Україні критично залежить від якості та легітимності інституційного середовища. Сьогодні, в умовах повномасштабної війни та євроінтеграційних процесів, питання зміцнення інститутів набуло більшого значення: інституційна спроможність розглядається як один із ключових компонентів системи забезпечення національної стійкості, що охоплює здатність держави підтримувати критичні функції в умовах шоків впливів [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою теоретичних досліджень інституційних детермінант стійкості є нова інституціональна економічна теорія, засновником якої є Дуглас Норт. Норт визначив інститути як «правила гри» в суспільстві — створені обмеження, які структурують політичну, економічну й соціальну взаємодію. Проте ключовим внеском Норта є концепція шляхової залежності (path dependence) в інституційному розвитку [3]. Відповідно до концепції, інститути розвиваються покроково, а історична траєкторія визначає характер взаємодії між політичними, економічними, соціальними та правовими інститутами. Що стосується концепції економічної стійкості, можна припустити, що в такому випадку здатність економіки адаптуватися до шоків впливів залежить не лише від якості інституцій, а й від започаткованої траєкторії їх взаємодії.

Подальший розвиток інституційної теорії пов'язаний з працями Д. Аджемоглу та Дж. Робінсона [4], які розділили поняття інклюзивних та екстрактивних інститутів. Інклюзивні інститути здатні забезпечити захист прав власності, створюють рівні умови для підприємництва та підтримують інновації, а екстрактивні виконують функцію вилучення доходів на користь вузької еліти. Це розрізнення пояснює, чому деякі економіки демонструють більшу стійкість до шоків впливів.

Нещодавні емпіричні дослідження [5] підтверджують, що якість регуляторних інститутів позитивно впливає як на середньострокове зростання ВВП, так і на економічну стійкість, а цей ефект особливо виражений у регіонах з нижчим рівнем доходів. Дослідження країн Західної Африки демонструють, що якість інститутів позитивно впливає на взаємозв'язок між макроекономічною стабільністю та економічним зростанням [6], а слабкість інститутів є основним обмежувальним фактором для рівня стійкості економіки.

Ієрархічна модель Вільямсона [7] описує інституційне середовище як багаторівневу структуру: від неформальних обмежень (культура, норми) до формальних правил (законодавство, регуляторні механізми), структур управління та механізмів розподілу ресурсів. Кожен рівень характеризується різними темпами змін, що має важливе значення для аналізу економічної стійкості. Дослідження показують, що ймовірність серйозної економічної кризи знижується за наявності гнучких та адаптивних інституцій [8], а неформальні інститути можуть виступати заміниками формальних у кризових ситуаціях [9].

Щодо ролі цифровізації в інституційному розвитку, у науковій літературі [10, 11] розглядається концепція «цифрового інституційного стрибка» (digital institutional leapfrogging): країни з перехідною економікою здатні пропустити проміжні стадії інституційного розвитку за рахунок впровадження цифрових технологій. Теоретичне обґрунтування зосереджується на зниженні трансакційних витрат: цифрові платформи знижують витрати на пошук, укладання угод та контроль виконання.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз інституційних детермінант стійкості економіки України з урахуванням теоретичних засад нової інституціональної економіки та емпіричних даних про стан інституційного середовища України впродовж 2014–2024 рр. Особлива увага приділяється ролі цифрової трансформації як нового виміру інституційного середовища.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- визначити поняття інституційних детермінант економічної стійкості;
- класифікувати інститути за функціональним та ієрархічним принципами;
- охарактеризувати цифрову інституційну архітектуру України;
- проаналізувати динаміку WGI та CPI для України за 2014–2024 рр.;
- визначити ключові дисфункції інституційного середовища та зробити висновки щодо перспектив їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Сучасні дослідження концепції стійкості економіки акцентують увагу на багатовимірності цього поняття. Економічна стійкість характеризується не лише поверненням до «точки рівноваги» після шоків впливу, а й здатністю до швидкої адаптації в нових умовах та до структурних перетворень, коли це необхідно. Поєднуючи зазначені теоретичні підходи, можемо визначити інституційні детермінанти економічної стійкості як сукупність формальних правил, неформальних норм та організаційних структур, що визначають здатність економічної системи: (1) абсорбувати шоки без критичного порушення функціонування; (2) швидко адаптуватись до змін зовнішнього середовища; (3) здійснювати структурні трансформації для подальшого розвитку.

Комплексний аналіз інституційних детермінант вимагає детальнішої класифікації інституцій. Відповідно до ієрархічної моделі Вільямсона [7], інституції функціонують на декількох рівнях: неформальні обмеження (культура, норми), формальні правила (конституційно-правові норми, законодавство, регуляторні

механізми та судова система), структури управління (контракти, організаційні форми) та механізми розподілу ресурсів (ринки, підприємства). Для економічної стійкості ця часова диференціація має важливе значення, адже швидка адаптація вимагає гнучкості на нижчих інституційних рівнях, тоді як фундаментальна стабільність залежить від інституційної стійкості на вищих рівнях.

Інституції також можна класифікувати за функціональним принципом. Інституції макроекономічної стабілізації (центральні банки, міністерства фінансів, органи фінансового регулювання) безпосередньо визначають здатність економіки поглинати шоки. Інституції регулювання та координації (встановлені стандарти, конкурентна політика, договірне право) впливають на адаптивність за рахунок визначення трансакційних витрат. Для здатності до відновлення вирішальними є інституції, що підтримують інновації (захист інтелектуальної власності, системи досліджень і розробок, ринки венчурного капіталу) та антикорупційні інституції.

Цифрові технології становлять фундаментальні інституційні інновації, які потенційно дозволяють економікам «перестрибнути» традиційні етапи розвитку. Прикладом є кейс Естонії: після незалежності 1991-го року уряд інвестував у цифрову інфраструктуру, нівелюючи повільне зміцнення традиційних інститутів. Наразі Естонія посідає одне з перших місць у світі за якістю цифрових державних послуг. Україна демонструє подібну траєкторію: система Prozorro (2015) зробила країну лідером у прозорості закупівель з оціненою економією понад 50 млрд. грн за 2016–2023 роки; екосистема Дія (2020) надає понад 130 послуг для 20+ млн. користувачів, скоротивши час отримання послуг з днів до хвилин.

Інституційна архітектура цифрової трансформації України має ієрархічну структуру. Центральним виконавчим органом є Міністерство цифрової трансформації України, що забезпечує реалізацію цифровізації та розвиток цифрової інфраструктури. Найбільшу частку практичної реалізації цифрових проєктів має ДП «Дія». Урядовий комітет цифрової трансформації координує міжвідомчу взаємодію та узгодження цифрових ініціатив різних міністерств. Правову основу цифрової трансформації формує система законів, зокрема: ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003 р.) [12], ЗУ «Про електронні довірчі послуги» (2017 р.) [13], ЗУ «Про адміністративні послуги» (2012 р.) [14], ЗУ «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.) [15] та ін.

Цифрова інституційна архітектура України сформувалась як гібридна модель: вона поєднує централізовану координацію цифрової трансформації на рівні державної політики та мережеву модель реалізації цифрових сервісів. Децентралізована модель практичної реалізації (приватні майданчики, партнерства) підвищує адаптивність за умови шоків впливів: система може швидко інтегрувати нові рішення без тривалих бюрократичних процедур.

Для аналізу стану інституційного середовища України використаємо Індикатори якості державного управління Світового банку (WGI) за 2014–2024 рр. (Таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка Індикаторів якості державного управління в Україні, 2014–2024 рр.

Індикатор	2014	2019	2024	Темп приросту, 2014–2024
Голос і підзвітність	53,56	58,27	54,91	+1,35
Політична стабільність	31,85	48,27	58,51	+26,66
Ефективність уряду	41,22	44,09	39,70	-1,52
Якість регулювання	45,04	50,29	50,12	+5,08
Верховенство права	44,48	46,89	44,57	+0,09
Контроль корупції	26,18	32,02	34,24	+8,06

Джерело: складено на основі [20]

Як можна помітити, найбільший прогрес має сфера політичної стабільності (+26,66 б.), що відображає міжнародне сприйняття згуртованості та стійкості української держави навіть в умовах повномасштабного вторгнення. Водночас ефективність уряду погіршилась (-1,52 б.) — наслідок воєнної деструкції адміністративного апарату та відтоку кадрів. Верховенство права залишилось фактично без змін (0,09 б.): незважаючи на створення антикорупційних судів і реформовану прокуратуру, фактична практика залишилась незмінною. Стале, хоч і ледь помітне покращення має контроль корупції (+8,06 б.), проте Україна залишається в нижній третині глобального рейтингу.

Дані WGI мають доволі парадоксальні результати: Україна зміцнила демократичні та політичні сфери управління, але досягла меншого прогресу в бюрократичних і правових сферах, які безпосередньо визначають трансакційні витрати та інвестиційний клімат — одні з основ економічної стійкості.

Індекс сприйняття корупції (CPI) від Transparency International дає змогу оцінити тенденції розвитку корупційних процесів. Таблиця 2 містить порівняльні дані для України та країн-орієнтирів.

Таблиця 2

Динаміка Індексу сприйняття корупції для України та країн порівняння, 2014–2024 рр.

Країна	2014 р.	2019 р.	2023 р.	2024 р.	Зміна 2014–2024 рр.
Україна	26	30	36	35	+9
Польща	61	58	54	54	-7
Румунія	43	44	46	46	+3
Молдова	35	34	42	42	+7
Угорщина	54	44	42	42	-12

Джерело: складено на основі [21]

За останнє десятиліття (2014–2024) результати України зросли на 9 балів, що є найбільшим приростом серед кандидатів на вступ до ЄС. Покращення 2019 року стало наслідком створення НАБУ, САП та ВАКС. Водночас абсолютний рівень показує, що корупція залишається масовою.

Агрегатні індекси дозволяють оцінити загальну картину, але розуміння впливу інституційного середовища на стійкість потребує як розгляду конкретних дисфункцій, так і кількісної оцінки загальної динаміки інституційного середовища. З цією метою на основі наявних даних WGI побудовано Інтегральний інституційний індекс (ІІІ) та здійснено його зіставлення з динамікою реального ВВП України.

Інтегральний інституційний індекс розраховано як зважену суму шести субіндексів WGI за формулою:

$$III = 0,10 \times VA + 0,15 \times PS + 0,20 \times GE + 0,15 \times RQ + 0,20 \times RL + 0,20 \times CC,$$
де VA — голос і підзвітність; PS — політична стабільність; GE — ефективність уряду; RQ — якість регулювання; RL — верховенство права; CC — контроль корупції. Ваги визначено відповідно до теоретичної значущості кожного виміру для економічної стійкості: найвища вага (по 0,20) надана трьом ключовим детермінантам — ефективності уряду, верховенству права та контролю корупції, які безпосередньо визначають трансакційні витрати та інвестиційний клімат [5; 7]. Відносно нижча вага якості регулювання (0,15) та політичної стабільності (0,15) обумовлена їх опосередкованим впливом через зміну регуляторного середовища та ризиків. Голос і підзвітність (0,10) відображає довгострокові інституційні тенденції, ефект яких проявляється поступово.

Таблиця 3

Розрахунок Інтегрального інституційного індексу (ІІІ) для України, 2014–2024 рр.

Субіндекс WGI (вага)	2014	2019	2024	Зміна 2014–2024
Голос і підзвітність (0,10)	5,36	5,83	5,49	+0,13
Політична стабільність (0,15)	4,78	7,24	8,78	+4,00
Ефективність уряду (0,20)	8,24	8,82	7,94	-0,30
Якість регулювання (0,15)	6,76	7,54	7,52	+0,76
Верховенство права (0,20)	8,90	9,38	8,91	+0,01
Контроль корупції (0,20)	5,24	6,40	6,85	+1,61
Сума зважених субіндексів	39,27	45,21	45,49	+6,22

Джерело: розраховано автором на основі [20]

Результати розрахунку свідчать про загальне зростання ІІІ з 39,27 у 2014 р. до 45,49 у 2024 р. (+6,22 б.), що відображає помірне покращення інституційного середовища в цілому. Водночас динаміка є нерівномірною: основний приріст відбувся у 2014–2019 рр. (+5,94 б.), тоді як у 2019–2024 рр. зростання фактично зупинилося (+0,28 б.). Це узгоджується з тезою про вичерпання «легких» реформ першого покоління та наростаючу складність подальших структурних перетворень. Найбільший вклад у приріст ІІІ забезпечила складова «Політична стабільність» (+4,00 б.), тоді як компоненти «Ефективність уряду» та «Верховенство права» майже не змінилися, що підкреслює системний характер виявленого інституційного дуалізму.

Для оцінки зв'язку між інституційною динамікою та економічною стійкістю у Таблиці 4 зіставлено значення Індексу із темпами зростання реального ВВП України за ключовими роками спостереженого періоду.

Зіставлення Індексу та ВВП-динаміки виявляє характерну асиметрію: у 2014 р., за найнижчого значення Індексу (39,27 б.) та різкого падіння ВВП (-6,8%), інституційне та економічне погіршення збігаються в часі, що підтверджує тезу про дестабілізуючий ефект слабкості формальних інституцій у кризовий період [5; 8]. Приріст Індексу до 45,21 б. у 2019 р. корелює із стійким зростанням ВВП (+3,2%) в умовах відсутності зовнішнього шоку — тобто в «нормальному» режимі функціонування економіки інституційні покращення конвертуються у зростання. Натомість у 2022 р. стрімке падіння ВВП (-28,8%) відбулось попри вищий рівень Індексу (45,21 б.

Таблиця 4

Динаміка Інтегрального інституційного індексу та ВВП України, 2014–2024 рр.

Показник	2014	2019	2022	2023–2024
Інтегральний інституційний індекс (0–100 б.)	39,27	45,21	н/д*	45,49
Зростання ВВП, % (реальне)	–6,8	+3,2	–28,8	+5,5 / +2,9
Характер шоку / фаза	Анексія Криму, початок конфлікту на Донбасі	Доковідне зростання, реформи	Повномасштабне вторгнення	Відновлення

* WGI за 2022 р. не публікувались у зв'язку з повномасштабним вторгненням; для 2023–2024 рр. використано дані WGI 2024 р.

Джерело: розраховано автором на основі [20]; дані щодо ВВП — World Bank Group. Ukraine Selected Indicators. 2025. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/0f93cd231799e55067bb0f83154c216a-0500022021/related/data-ukr.pdf> [23]

за даними 2019 р.), що є методологічно важливим: катастрофічний екзогенний шок повномасштабного вторгнення в принципі не може бути пом'якшений наявним інституційним потенціалом. Показово, однак, що вже у 2023–2024 рр. економіка продемонструвала відновлення (+5,5% та +2,9% відповідно), що можна інтерпретувати як прояв адаптивної стійкості, сформованої, зокрема, завдяки цифровим інституційним платформам. Таким чином, Індекс не є безпосереднім предиктором ВВП за умов екзогенних шоків, проте відображає базовий інституційний потенціал, який визначає темпи і характер економічного відновлення.

По-перше, стійкий розрив між формальними правилами та їх фактичним впровадженням. Українське законодавство все більше підпадає під вимоги ЄС у відповідь на активний євроінтеграційний процес, проте його впровадження все ще відстає. Для стійкості це означає невизначеність: оскільки економічні агенти не можуть покладатись на формальні правові рамки, підвищуються трансакційні витрати та стримуються довгострокові інвестиції.

По-друге, слабкість судової системи. Як підкреслюють вітчизняні вчені, несприятливе інституційне середовище, зокрема відсутність належних правових інститутів і процедур захисту прав, є одним із головних гальм цифрових перетворень і загалом економічного розвитку [22]. До ключових структурних проблем належать: недостатня незалежність судової системи, хронічний дефіцит суддів (понад 2000 вакантних посад станом на початок 2024 р., що перевищує 30% від штатної чисельності) та системна корупція в судовій сфері.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз інституційних детермінант стійкості економіки України дозволяє сформулювати декілька узагальнюючих висновків.

По-перше, інституційне середовище України характеризується глибокою внутрішньою суперечністю — «інституційним дуалізмом»: з одного боку, країна демонструє динамічний розвиток окремих цифрових інститутів (екосистема Дія, Prozorro, Trembita), що виводять її на передові позиції серед країн з перехідною економікою; з іншого — формальні традиційні інститути (судова система, регуляторне середовище, виконавча вертикаль) залишаються структурно слабкими. Цей дуалізм підтверджується й даними WGI.

По-друге, цифровізація в Україні відіграє подвійну роль щодо інституційної стійкості. Цифрові платформи компенсують окремі слабкості традиційних інститутів: Prozorro частково нейтралізує корупційні ризики у сфері закупівель; Дія скорочує можливості для низової корупції при наданні адміністративних послуг. З іншого боку, надто стрімкий розвиток цифрових інструментів без одночасного реформування базових інститутів породжує ризик приховання незмінної інституційної сутності за оновленими цифровими системами.

По-третє, оглянута теоретична та емпірична література підтверджує, що різні типи інститутів впливають на різні властивості стійкості: інститути стабілізації підвищують гнучкість до потрясінь, регуляторні інститути впливають на адаптивність, інститути підтримки інновацій — на здатність до відновлення.

Підсумовуючи, можна констатувати, що стратегія зміцнення інституційних детермінант стійкості передбачає два паралельних шляхи: 1) продовження цифрової трансформації та масштабування успішних платформних рішень; 2) системне реформування базових правових та регуляторних інститутів, без яких сталий ефект цифровізації для економічної стійкості залишатиметься обмеженим.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з кількісним вимірюванням внеску окремих інституційних детермінант у різні виміри економічної стійкості та порівняльним аналізом інституційних моделей країн-кандидатів на вступ до ЄС.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Геєць В. М., Семиноженко В. П. Інноваційні перспективи України : монографія. Харків : Константа, 2006. 272 с.
2. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 456 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-book.2022.01>
3. North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 153 p.
4. Acemoglu D., Robinson J. A. *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. New York: Crown Publishing Group, 2012. 529 p.
5. Filip D., Setzer R. The Impact of Regional Institutional Quality on Economic Growth and Resilience in the EU. SSRN. 2025. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.5201333>
6. Eke I. C., Eke F. A. Institutional quality and economic resilience: panacea for potential long-term economic growth in West Africa. *Gusau journal of economics and development studies*. 2024. 5(1). P. 123–143. DOI: <https://doi.org/10.57233/gujeds.v5i1.08>
7. Williamson O. E. The new institutional economics: taking stock, looking ahead. *Journal of Economic Literature*. 2000. Vol. 38, № 3. P. 595–613. DOI: <https://doi.org/10.1257/jel.38.3.595>
8. Sondermann D. Towards more resilient economies: The role of well-functioning economic structures. *Journal of Policy Modeling*. 2018. Vol. 40, № 1. P. 97–117. DOI: [10.1016/j.jpolmod.2018.01.002](https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2018.01.002)
9. Helmke G., Levitsky S. Informal Institutions and Comparative Politics: A Research Agenda. *Perspectives on Politics*. 2004. Vol. 2. P. 725–740. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1537592704040472>
10. Chen W., Filieri R. Institutional forces, leapfrogging effects, and innovation status: Evidence from the adoption of a continuously evolving technology in small organizations. *Technological Forecasting and Social Change*. 2024. Vol. 206. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123529>
11. Lee K. Economics of Technological Leapfrogging. *The Challenges of Technology and Economic Catch-up in Emerging Economies*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780192896049.003.0005>
12. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 01.04.2026).
13. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 01.04.2026).
14. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (дата звернення: 01.04.2026).
15. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення: 01.04.2026).
16. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16> (дата звернення: 01.04.2026).
17. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 01.04.2026).
18. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження КМУ від 20.09.2017 № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-р> (дата звернення: 01.04.2026).
19. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки : розпорядження КМУ від 17.01.2018 № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-р> (дата звернення: 01.04.2026).
20. Worldwide Governance Indicators. *World Bank Group*. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators> (дата звернення: 01.04.2026).
21. Індекс сприйняття корупції у світі — 2024. *Transparency International Ukraine*. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/2024/> (дата звернення: 01.04.2026).
22. Яненко І. Чинники і шляхи розвитку цифровізації в Україні. *Економіка України*. 2022. № 3 (724). С. 4–22. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004>
23. Ukraine Selected Indicators. *World Bank Group*. 2025. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/0f93cd231799e55067bb0f83154c216a-0500022021/related/data-ukr.pdf> (дата звернення: 01.04.2026).

References

1. Heiets, V. M., & Semynozhenko, V. P. (2006). *Innovatsiini perspektyvy Ukrainy [Innovative prospects of Ukraine]*. Kharkiv: Konstanta [in Ukrainian].
2. Reznikova, O. O. (2022). *Natsionalna stiikist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyshcha [National resilience in a changing security environment]*. Kyiv: NISS. <https://doi.org/10.53679/NISS-book.2022.01> [in Ukrainian].
3. North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty*. New York, NY: Crown Publishing Group.

5. Filip, D., & Setzer, R. (2025). The impact of regional institutional quality on economic growth and resilience in the EU. *SSRN*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.5201333>
6. Eke, I. C., & Eke, F. A. (2024). Institutional quality and economic resilience: Panacea for potential long-term economic growth in West Africa. *Gusau Journal of Economics and Development Studies*, 5(1), 123–143. <https://doi.org/10.57233/gujeds.v5i1.08>
7. Williamson, O. E. (2000). The new institutional economics: Taking stock, looking ahead. *Journal of Economic Literature*, 38(3), 595–613. <https://doi.org/10.1257/jel.38.3.595>
8. Sondermann, D. (2018). Towards more resilient economies: The role of well-functioning economic structures. *Journal of Policy Modeling*, 40(1), 97–117. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2018.01.002>
9. Helmke, G., & Levitsky, S. (2004). Informal institutions and comparative politics: A research agenda. *Perspectives on Politics*, 2, 725–740. <https://doi.org/10.1017/S1537592704040472>
10. Chen, W., & Filieri, R. (2024). Institutional forces, leapfrogging effects, and innovation status: Evidence from the adoption of a continuously evolving technology in small organizations. *Technological Forecasting and Social Change*, 206. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123529>
11. Lee, K. (2021). Economics of technological leapfrogging: The challenges of technology and economic catch-up in emerging economies. <https://doi.org/10.1093/oso/9780192896049.003.0005>
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). *Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih: Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 851-IV [On electronic documents and electronic document management: Law of Ukraine dated May 22, 2003 No. 851-IV]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> [in Ukrainian].
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Pro elektronnu identyfikatsiiu ta elektronni dovirchi posluhy: Zakon Ukrainy vid 05.10.2017 № 2155-VIII [On electronic identification and electronic trust services: Law of Ukraine dated October 5, 2017 No. 2155-VIII]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> [in Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). *Pro administratyvni posluhy: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 № 5203-VI [On administrative services: Law of Ukraine dated September 6, 2012 No. 5203-VI]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2011). *Pro dostup do publichnoi informatsii: Zakon Ukrainy vid 13.01.2011 № 2939-VI [On access to public information: Law of Ukraine dated January 13, 2011 No. 2939-VI]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> [in Ukrainian].
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2007). *Pro Osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007–2015 roky: Zakon Ukrainy vid 09.01.2007 № 537-V [On the basic principles of information society development in Ukraine for 2007–2015: Law of Ukraine dated January 9, 2007 No. 537-V]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16> [in Ukrainian].
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 № 2297-VI [On personal data protection: Law of Ukraine dated June 1, 2010 No. 2297-VI]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> [in Ukrainian].
18. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). *Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini: Rozporiadzhennia KМУ vid 20.09.2017 № 649-r [On approval of the Concept for the development of e-government in Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 20, 2017 No. 649-r]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p> [in Ukrainian].
19. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). *Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyvrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky: Rozporiadzhennia KМУ vid 17.01.2018 № 67-r [On approval of the Concept for the development of the digital economy and society of Ukraine for 2018–2020: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 17, 2018 No. 67-r]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p> [in Ukrainian].
20. World Bank Group. (2025). *Worldwide Governance Indicators*. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>
21. Transparency International Ukraine. (2024). *Indeks spryniattia koruptsii u sviti — 2024 [Corruption Perceptions Index in the world — 2024]*. Retrieved from <https://cpi.ti-ukraine.org/2024/> [in Ukrainian].
22. Yanenkova, I. (2022). Chynnyky i shliakhy rozvytku tsyfrovizatsii v Ukraini [Factors and ways of digitalization development in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, 3(724), 4–22. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004> [in Ukrainian].
23. World Bank Group. (2025). *Ukraine selected indicators*. Retrieved from <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/0f93cd231799e55067bb0f83154c216a-0500022021/related/data-ukr.pdf>

Дата першого надходження статті до видання: 05.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.05.2026

Дата публікації: 12.05.2026

Sorokina Alyona
*PhD Student of the
Department of Economic Theory and
Competition Policy
State University of Trade and Economics*

INSTITUTIONAL DETERMINANTS OF UKRAINE'S ECONOMIC RESILIENCE

Summary. *Introduction.* The institutional environment is a fundamental factor determining the capacity of a national economy to absorb shocks and undergo structural transformation. This issue is particularly relevant for Ukraine, which has experienced persistent destabilising pressures over the past decade, including a full-scale armed invasion. Understanding the institutional determinants of economic resilience therefore has both theoretical and practical significance.

Purpose. To investigate the theoretical foundations and empirical state of institutional determinants of Ukraine's economic resilience, with particular attention to the digital transformation of the institutional environment.

Materials and Methods. The study draws on new institutional economics theory (North, Williamson, Acemoglu), the concept of economic resilience, and the digital institutional leapfrogging framework. The empirical base consists of the World Bank's Worldwide Governance Indicators (WGI, 2014–2024) and the Corruption Perceptions Index (CPI, 2014–2024). Comparative and systems analysis methods are applied.

Results. Ukraine's institutional environment is characterised by 'institutional dualism': dynamic development of digital institutions (Diia, Prozorro, Trembita) coexists with structural weakness of traditional formal institutions – the judicial system, the regulatory environment, and the executive branch. WGI data confirm this dualism: while the political stability score rose by 26.66 points between 2014 and 2024, government effectiveness and rule of law indicators have stagnated. Digital platforms partially compensate for the weaknesses of traditional institutions, yet do not address their structural causes.

Prospects. Future research should focus on quantifying the contribution of specific institutional determinants to different dimensions of economic resilience, as well as comparative analysis of institutional models in EU candidate countries.

Key words: economic resilience, institutional determinants, digital transformation, institutional dualism.